

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

Tel: CHelsea 3-1242

No. 5. — Štev. 5 — VOLUME LIII. — LETNIK LIII.

NEW YORK, MONDAY, JANUARY 8, 1945 — PONEDELJEK, 8. JANUARJA, 1945

NEMCI SO UDARILI ČEZ RENO

Nemci so včeraj vdariли nazaj čez Reno južno in severno od Strassburga in s tem pričeli novo in nevarno ofenzivo, čije namen je pognati ameriško sedmo in francosko prvo armado s planjav Alzacije.

Feldmaršal Carl von Rundstedt je pričel svojo novo ofenzivo s svojo običajno hladnostjo in ob času, ko Amerikaneci in Angleži na severu fronte Belgiji trgajo kos za kosom zemlje, ki si jo je von Rundstedt pridobil s svojo presečino ofenzivo. Na tem kraju so zaveznički prebili La Roche-St. Vit. Cesto, tretja ameriška armada pa je zavzela Mandel-St. Etienne, severno od Basteone. Na tem kraju so Amerikaneci že skoraj presekali zadnjo cesto, po kateri nemška armada dobiva svoje zaloge. Ako bo presekana ta cesta, se Nemci ne bodo mogli več zdržati zapadno od Basteone-La Roche čete, vsled česar je mogoče pričakovati, da se bodo vsak čas pričeli umikati.

Položaj v Alzaciji za zavezničke ni zadovoljiv. Severno od Strassburga so Nemci prišli čez Reno in zasedli 7 milj dolg pas zapadnega brega reke, južno od Strassburga ter so spravili čez reko tudi tanke in pričeli napadati na tri milj dolgi fronti od Wittenheim do Freisenheim, kakih 20 milj južno od Strassburga.

Zavezničke operacije južno in severno od Strassburga ovinajo množice ljudi, ki beže proti zapadu iz krajev blizu Rene. V soboto opolčeni je več tisoč ljudi odpotovalo iz Strassburga.

Osmi ameriški zračni sila je zopet izvedla močan zračni napad, v katerem je bilo 1000 letih trdnjav in nad 600 napadnih aeroplakov, ki so bombardirali železniške proge od Hammu v Poruhru do Rastadtia in Achernu, jugozapadno od Karlsruhe. Bombardirali so tudi železniški tir v Kolnu ter železniške mostove čez Reno in več manjših krajev za nemško črto.

Izmed 900 tankov, s katerimi so Nemci vdrili v Belgijo in Luksemburšo, jih je bilo razbitih najmanj 685, ujetih pa je bilo najmanj 22,000 vojakov.

Nemške izgube

Londonski list "Daily Telegraph", poroča, da je moskovska radijska postaja naznala, da so imeli Nemci na vzhodni in zahodni fronti 4,500,000 izgub. Ubitih je bilo 3,000,000 vjetih pa 1,563,000. Koliko jih je bilo ranjenih, poročilo ne pove.

Nemški tanki sedaj napadajo zavezniške postojanke v Alzaciji na treh krajih: na ameriški črte okoli Hunspachu, severozhodno od Solutza, tri milje severno od Hagnenan leva, na sedem milj dolgi fronti, zapadno od Rene med Drusenheimom na severu in med krajem eno milju južno od Gamburga, severno od Colmarja.

Največji uspeh so Nemci dosegli v Alzaciji pri Hunspachu, dve milji severozhodno od Solutza, kjer je en infanterijski bataljon napadel z devetimi tanki amer. postojanke. Hunspach je pet in pol milj južno od nemške meje.

TREBA JE DAROVALCEV K RVI!

Plazma RDEČEGA KRIŽA rešuje življena ste in sto ranjenih vojakov in morjanje. — Toda potrebujejo je še na tisoč darovalcev! Vrvi. Dajte pint krvi, da rešite življeno.

MONTGOMERY POVELJNIK DVEH AMERIŠKIH ARMA

Ob koncu prejšnjega tedna je bilo naznanjeno, da je bilo feldmaršalu siru Bernarodu L. Montgomeryju, dosedanjemu poveljniku angleške 21. armadne skupine, podeljeno poveljstvo nad ameriško 1. in 9. armado in sedaj vodi ofenzivo proti Nemcem v Belgiji od severa in zapada.

Vrhovni zaveznički poveljnik general Dwight D. Eisenhower je odvzel poveljstvo nad 12. armadno skupino generalu Omaru N. Bradleyu in ga izročil feldmaršalu Montgomeryju, ki je nemška ofenziva prebila prometne zveze med Bradleyjevo armado in tretjo armado generala Pattona na jugu nemškega sunca v Belgiji.

Sedaj še ni znano, aka ostane ta premembra stalna ali pa general Bradley zopet dobil poveljstvo, kadar bo dosegrena zveza med ameriškimi armadami na severu in Patonovo armado na jugu.

General Bradley bo najbrže obdržal poveljstvo nad 12. armadno skupino, ki pa sestoji samo iz tretje armade. General Bradley je še prejšnji teden generalu Pattonu podelil odlikovanje za njegov predor skozi Francijo.

★

Glavni stan zavezniškega vrhovnega poveljstva naznana, da je bilo od 16. decembra, ko je feldmaršal Carl Gerd von Rundstedt pričel svojo ofenzivo, ubitih 100,000 Nemcev, zavezniške izgube — večinoma ameriške — pa niso bile niti približno tolake.

Izmed 900 tankov, s katerimi so Nemci vdrili v Belgijo in Luksemburšo, jih je bilo razbitih najmanj 685, ujetih pa je bilo najmanj 22,000 vojakov.

JUGOSLOVANI IN GRČIJA

Bern, 3. januarja (ONA) — Diplomatične in časniške vesti, ki prihajajo v Švico potrjujejo, da so Jugoslovani v pretežni večini na strani ELAS čet, ki se bore proti Angležem in domači reakciji za svobo do svoje dežele.

Iz različnih prestolnic jugozahodne Evrope prihajajo poročila, ki trde, da ideologični razlogi niso poglaviti za to, da Jugoslovani so precej upravičeni, da se z nezaupanjem spominjajo izjav bivšega predsednika Papandren-a ali generala Zervas, ki so predstavniki grškega ekspansionizma, z neverjetnimi cilji kot osvojitev velikih delov Jugoslavije, Bolgarije in skoro vse Albanije. Večina jugoslovenskega naroda je prepričana, da bodo mogli Jugoslovani živeti v miru le z Grčijo pod vladom EAM pokreta. Belgrajski list BORBA je objavil pred nekaj dnevih zemljepisno sliko "Povečane Grčije", ki je bila obelodanjena meseca oktobra. Na njej je bil tiskan naslednji tekst: "S podporo naših angleških in ameriških zavezников, se utegnemo urediti starašne sanje grškega naroda." Na teh "starodavnih sanjah" so se nahajali veliki deli Jugoslavije, vsa Albanija, deli Macedonije, bolgarska pristanišča ob Črnomorju Burgas in Varna in vsa evropska Turčija v mejih povečane Grčije.

Iz Skoplja prihajajo vesti, ki potrjujejo, da se tudi v jugoslovenski Makedoniji širi ideja "povečane Makedonije", z Solumom kot luko. Po 500 letih se je sestal prvi macedonski svet: protifašistični parlament macedonskega narodno-ovobabilnega pokreta. Izvoljena je bila vlada 8 članov pod predstvom g. Tsent.

JAPONCI ZOPET IZGUBILI LADJE

Aeroplani vojnega brodovja admirala Williama F. Halseya so v sredo in četrtek potopili ali poškodovali 95 japonskih ladij in 331 aeroplakov pri napadu na Formozo in Okinavo v Ryukyu otočju.

Tokio tudi poroča, da se armada generala MacArthurja pripravlja na vpad na Luzon, ki je največji otok v Filipinskem otočju in da je eno veliko brodovje dospelo v bližino Longayen zaliva, severno od Battana, kjer se je japonska glavna armada izkrcala pred tremi leti.

General MacArthur je v petek sporočil, da so težki ameriški bombniki napadli japonske prometne črete na južnem Luzonu, ne omenja pa, da bi se izkrcala armada.

Zive bolhe dovažajo iz Sierra Leone, ker le bolhe iz tega kraja so primerne za zdravniške preiskave. Morske prasiške dovažajo iz Alžira.

Dokler nacijski voditelji ostanejo pri svojem sklepu, da se bodo bojevali do zadnjega, prinaša šesta zima Nemčiji smrt in uničenje, zaradi česar bodo še pozne nemške generacije prokljinale nacizem.

BOJNE LADJE OBSTRELUJEJO LUZON

Ameriške bojne ladje obstreljujejo zapadno obalo Luzona pri Lungayen zalivu in so namerile ogenj na San Fabian.

Nemci zavzeli trdnjavo na Madžarskem

Močna nemška oklopna armada je včeraj zavzela poglavito madžarsko trdnjavo ob Donavi Esztergom, 19 milj severozapadno od Budimpešte in je v šestih dneh ofenzive napredovala 22 milj ter skuša osvoboditi 80,000 Nemcev in Madžarov, ki so obkoljeni v Budimpešti.

Severozapadno od Esztergoma pa so Rusi pričeli ofenzivo ob severnem bregu Donave in so v enem dnevu napredovali 15 milj. Dospeli so do kraja, kjer so Nemci naravnost čez Donavo pričeli svojo ofenzivo. Rusi so oddaljeni še komaj 10 milj od Komarna, velikega nemškega skladista. Na tem kraju so Rusi oddaljeni od Dunaja še 92 milj.

Po zavzetju Esztergoma so Nemci hoteli naglo prodirati po dveh cestah in po železnicu v Budimpešto, toda Rusi so jih vstavili.

V Budimpešti so Rusi včeraj zavzeli 116 ulic, vsega skupaj pa 1761 ulic. Sovjetska časnarska agencija TASS pravi, da je zavzetega ena trečina mesta.

Nemci so z velikanskimi izgubami na tankih in moštvu časnarskim poročevalcem rekel, da bo odobril regentstvo v Albaniji, ako ga kdaj namerava strateški postojanki v Vertes-Albaniji od leta 1940, je izrazil upanje, da bo njegova dežela kmalu osvojnjena in da bo postavljena demokratska vlada, seveda pod njegovim kraljevim.

Rdeča armada je prepustila močno trdnjavo po najhujših tančnih in zračnih bojih, ki so se še kdaj bili na vzhodni fronti.

Kralj Zog za regentstvo

Bivši albanski kralj Zog je časnarskim poročevalcem rekel, da bo odobril regentstvo v Albaniji, ako ga kdaj namerava strateški postojanki v Vertes-Albaniji od leta 1940, je izrazil upanje, da bo njegova dežela kmalu osvojnjena in da bo postavljena demokratska vlada, seveda pod njegovim kraljevim.

"Skupina se je pričela v Banski Bistrici, je šla skozi Avstrijo in skozi Sudetsko pokrajino ter je narastla po številu in slednjih dospelu v srednjo Nemčijo," pravi časnarski list. "Na tisoč voz, ki jih vlečajo konji, pelje lastnine 33 milij Nemcev.

"Zapustili so svoje kmetije in vasi," poroča "Zeitung", "da rešijo svoje žene in otroke pred boljševiki."

Mnogo Nemcev, ki so se vrnil, je stopilo v nemško ardo, ki je bila znatno pomorna.

URADI SE SELIJO IZ BRATISLAVE

Švedski list "Svenska Dagbladet" poroča, da se Nemci pripravljajo, da izpraznijo Bratislavo, glavno mesto Slovanske.

"Posebno važno je pripomniti, da so Nemci svoje uradne preselili iz Berlina v Bratislavu, ko so se pričeli veliki zračni napadi na Berlin," pravi švedski list. "Sedaj pa so se nekateri uradi že preselili iz Bratislavu in za njimi bodo v kratkem odšli še ostali."

Kako velika nevarnost preti slovaški prestolici, je razvidno iz odredbe bratislavskega župana dr. Vaseka, ki je povabil vse moške od 43 do 50 let, da se priglasijo za delo na utrdbah. Kdor se ne bi vrnil po tej odredbi, bo prišel pred vojno sodišče.

Županova odredba navaja samo naslednje izjeme: telesno ali duševno nezmožni, oni, ki so v vojaški službi, državni poslane, ravnatelj narodne banke in tuje. Industrijskim in trgovskim podjetjem pa je naročil, da opustijo najmanj 10 odstotkov svojih uslužbenec, da bodo gradili utrdbe. Še prav pa je kvizilnška vlada poslala moške od 17 do 42 let v Avstrijo, da grade utrdbe okoli Dunaja.

Curiški list "Zeitung" poroča, da že več tednov grčo velike množice po cestah proti severozapadu.

"Skupina se je pričela v Banski Bistrici, je šla skozi Avstrijo in skozi Sudetsko pokrajino ter je narastla po številu in slednjih dospelu v srednjo Nemčijo," pravi časnarski list. "Na tisoč voz, ki jih vlečajo konji, pelje lastnine 33 milij Nemcev.

"Zapustili so svoje kmetije in vasi," poroča "Zeitung", "da rešijo svoje žene in otroke pred boljševiki."

Mnogo Nemcev, ki so se vrnili, je stopilo v nemško ardo, ki je bila znatno pomorna.

PO ENEM MESECU MIR V ATENAH

ELAS-ove čete so se 6. januarja neprčakovano umaknile iz Aten in po enem mesecu vročih bojev je v grškem glavnem mestu zopet zavladal mir. Kot pravijo zadnja poročila, je general Ronald M. Scobie, poveljnik angleških in grških vladnih čet sedaj pripravljeni pogajati se za mir z zastopniki ELAS-a.

Feldmaršal sir Harold R. L. G. Alexander, zavezniški vrhovni poveljnik v Sredozemlju in Harold Macmillan, angleški poslanik v Sredozemlju, sta se vrnila v Atene in sta imela dajša posvetovanja z generalom Scobiem, grškim regentom nadškofom Damaskinom in ministrskim predsednikom Plastirasom.

Angleška armada je bila pripravljena v soboto pričeti splošno ofenzivo, toda medtem časom so Elas-i odšli iz Aten.

Plastiras, ki je obenem tudi vojni minister, je rekel, da napa, da bo na Grškem v nekaj tednih zavladal mir, aki bodo uporniki (ELAS-i) odložili orožje, kar upa, da bodo storili, ker je obljubil, da ne bo dovolil, da bi na Grškem bila postavljena diktatura. Nato pa bo sestavil popolnoma narodno grško armado.

"GLAS NARODA"

("VOICE OF THE PEOPLE")

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and address of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 52nd YEAR ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDURZENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

Največja in najvišja stavba na svetu

Piše Charles S. Seely
(Lt. Commander, U. S. Navy, Ret.)

Ko pišem o Rusiji, moram pred vsem povdarijati, da ne zamorem trdit, da sem videl vso Rusijo, kajti obiskal sem le mali del Rusije, toda obiskal sem baš oni del Rusije, kjer je novi ruski sistem najbolj napredoval, in kjer so delovanje in uspehe tega sistema najbolj temeljito proučil.

V Rusiji nisem trtil časa z potovanjem v na tisoče milij oddaljene kraje, kjer novi red še ni dosegel velikih uspehov, kajti pred vsem je treba vpoštovati dejstvo, da je Rusija največja dežela na svetu, kajti Rusija poseduje šestino vsega zemskoga površja sveta, tako da človek lahko potuje po Rusiji mnogo let in ne opazi mnogo, razum da so tamošnje železnice in ceste v slabem stanju. Radi tega bi bilo tako potovanje nesmiselno in bi tudi pomenjalo nepotrebljeno zapravljanje denarja. Rusi sami drage volje priznavajo, da njihove železnice niso prvorstne. Radi tega sem potoval direktno v Moskvo, katero mesto je središče vsega napredka.

Tako sem med ostalimi mesti obiskal Moskvo in Lenigrad in tudi več manjših mest in trgov.

V Moskvi sem posetil moskovsko mestno sodišče povodom neke obravnavne; Krasnij (rdeči) trg, mnogo šol in muzejev, razne tovarne in gledališča; ženitni urad; urad za ločitev zakonov; klub mladih ljudi; klub otrok; Leninovo grobišče; veliko kuhinjo, katera oskrbuje delavce z gorkimi jestinami, ko so na delu v tovarni, in mnogo drugih zanimivosti. Vozil sem se tudi po moskovskih podzemnih železnicah ter se prepričal, da moskovske podzemne železnice nadkrijuje vse ostale podzemne železnice na svetu glede krasote, prvorstnosti in udobnosti. Vozil sem se namreč po podzemnih železnicah najrazličnejših mest vsega sveta.

Obiskal sem tudi moskovsko tovarno za izdelovanje strojnih kovinskih kroglič in tozadevnih strojev (ball bearing), v kateri je zaposlenih 24,000 ljudi, katerih polovica so ženske. V tej tovarni sem videl mnogo malih zastav, katere so bile pritrjane na mnogoštevilne stroje. Te zastavice pomenjajo, da so ti stroji izgotovili največjo količino najboljših proizvodov. Zastavice pomenjajo nekako odlikovanje delavcev, kateri uporabljajo te stroje, kajti ti delavci so izgotovili največ in tudi najboljše dele potrebnega blaga. Zastavice tudi pomenjajo medsebojno tekmovanje med delavstvom, ne da bi bilo potreba imeti med njimi kakega prizanja in ne da bi pri tem delu postalo delavstvo izmučeno. Opazil sem pa tudi, da v tej tovarni še vedno primanjkuje naprav, potom katerih bi se prihranilo dokaj dela, in tudi varnostnih naprav ni mnogo opaziti v tovarnah, katere sem obiskal. Toda Rusija je prenehala kupovati stroje, katere potrebuje.

V Evropi in tudi pri nas prevladuje mnenje, da Rusija potrebuje še na milijone modernih strojev, katere more nabaviti v inozemstvu morda ceneje, nego da bi jih izdelovala doma. — Toda ruski uradniki zatrjujejo, da mora Rusija postati le sama od sebe odvisna in da radi tega jej nikakor ni potreba kupovati strojev in drugih potrebščin v malih državah ruskega inozemstva; da lahko doma zgradi vse potrebljene stroje in tudi vse inozemske tehnične izvedence domov, v njihove domovine v inozemstvu.

V neki tovarni za milo sem opazil, da delavci delajo posumno in da nekateri celo sede pri svojem delu. Tukaj so mi tudi pokazali nek stroj, katerega je izumil nek mlad ruski inženir. Opazil sem tudi, da je v Rusiji mnogo mladih izumiteljev, kateri so raznovrstne stroje izdatno izboljšali.

Ko sem se mudil v Moskvi, so ravnokar pripravljali zemljišče, na katerem sedaj grade največje in najvišje poslopje na vsej zemlji, oziora Poslopje Sovjetov. To poslopje bo zgrajeno na zemljišču, ki je dvajset akrov veliko. Poslopje bo visoko 1365 čevljev; na vrhu tega največjega poslopja bo stal tudi najvišji spomenik na vsem svetu, oziora spomenik Leainu, v obliki kipa, ki bo visok 262 čevljev, tako da bo to poslopje, vstevi Lepinov spomenik, — visoko 1627 čevljev,

CITATELJEM je znano, kako se je vse podražile, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebnosti. Da si rojaki zagurajo redno določiljanje lista, lahko gredo upravnosti na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. **ALINE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES** in ne čakajte na opomin, ker s tem prihranite upravnosti nepotrebne stroške!

oziora da bo to poslopje v vsakem ožaru najvišje in največje na vsem svetu; izdatno višje in večje, takor je znano Empire State poslopje v New Yorku.

Rusi so uverjeni, da niti ena druga država, nštveši našo republiko, ne bo zgradila za dolgo vrsto let kakšega večjega in višjega poslopja, kakor bo poslopje Sovjetov. Mnogo ljudi iz vseh krajev sveta bo prihajalo v Moskvo samo, da vidijo to poslopje, ki bo značilo za dolgo vrsto let pravo čudo in modernih stavb. Ruske oblasti bodo pri tem skrbeli tudi za to, da bodo obiskovalci iz inozemstva videli tudi vse druge moderne naprave in Rusiji, kar bo napravilo na inozemec izredno dober utis.

Moskva in Leningrad, kakor tudi najmanj 500 drugih russkih mest ima sedaj moderno električno razsvetljavo. Pred revolucijo je imelo jedva deset odstotkov russkih mest električne plinove naprave.

Medtem ko Rusija pred revolucijo skoraj ni imela velike obrti, je tekom zadnjih let v tem pogledu napredovala tako hitro, da zavzema v tem pogledu sedaj drugo mesto na svetu, tako da je sedaj prva za Zjednjenimi državami, in tako uvažujemo ogromno velikost Rusije, si prav lahko predstavljamo, da bo v tem ožiru prehitela Zjednjene države predno bo minulo mnogo let.

Zgorajšnja dejstva dokazujojo, kako velikanski je napredek Rusije pod sedanjim russkim sistemom.

CHURCHILL IN GRKI PRED JAVNIM MNEJEM

Napisal za ONA Harold Laski

Dramatični prihod Churchilla, kaj drugega, kot da se je poletia in Edena v Atene je vzbudil velika upanja v javnosti, da se bosta na tistih mestih hitro prepričala o tem, kako pogubno napačna je bila dosedanja politika v Grčiji. Zdaj, ko je bil zopet odpotoval, je nadaljeval vse žalostno, da moramo uvideti, kako popolnoma brezpoldno je bilo njuno potovanje z edino izjemo sporazuma glede regentstva.

Ko je Churchill govoril predstavnikom grškega naroda, je govoril z naglasom enega kondotierjev iz dobe renaissange, in ne kot državnik iz 20. stoletja. Njegova časničarska konferenca pa je pokazala, da je bil glavnji rezultat njegove romantične intervencije ta, da je utrdil grške reakcione elemente v njihovi opoziciji proti vsaki sporazumi, ki pa je rezitiv.

Prvo je to, da Churchill namerina in namenoma skuša pobotati v trenotku, ko jim je Churchillovi obljubili vrednost v materijala Velike Britanije? Kljub temu, da to moštvo in ta materijal podporo moštva in materijala Churchilla, oni, ki mu je narekoval prijateljske gorne besede za Mussolinija v l. 1927 in za mesarja Francota pred nekaj meseci.

Drugo pa je to, da je bil Churchill pripravljen na to, da bodo njegovi tovariši v vladni demisionirali... Churchill je nameraval na podlagi tega razpisati splošne volitve, na katerih je mislil, da bi mogli trijeti zmagati z veliko večino glasov, na podlagi obtožbe delavske stranke, češ, da je neodgovorna, ker v tako nevarnem trenotku povzroča volitveno krizo.

Niti za trenotek namreč ne pozval na pomoč vojake, da ukrote ljudstvo, ki se ni hotelo pokoriti povelju, da izprazni hišo....

Težko je verjeti, da je potoval Churchill v Atene z namenom, da napravi mir in sporazum. Težko si je misliti, ne-

Resnica je, da bi bila kon-

vencija Labor Party s pretežno večino porazila zaupnico Churchillu, ako bi bila glasovala glede njegove zunanje politike. Ne morda zato, ker smo pozabilni, kaj smo mu dolžni. Mislimo pa le, da niti grška niti britanska kri ne bi smela teči zaradi in v prilog neke zastarele in reakcione monarhije in radi neke tudi posebne sredozemske strategije. Ravn to grška epizoda je tudi mnogo ljudi spomnila na stare pozabljeni dogodek, ki dokazujejo, da je v Churchillu dvoje značajev. Tako se spominjajo ljudje zdaj marsikater incidentov, dejstva, da je skozi leta poskušal z intervencijo zlomiti Sovjetsko Union, da je nasprotnik unij, da sovaži indijske nacionaliste. Spominjajo se tudi njegovega prvotnega prijateljstva do fašizma v Italiji in Španiji.

Moje občudovanje do mnogih Churchillovih potez in dejjanj je globoko in odkritorsčeno — hraber je, in lojalen, odločen in včasih tudi velikodusen. Toda on je in bo vedno ostal aristokrat, kateremu so pravice ljudstva čisto tuje, ker jih smatra včemenu kot darove, katere poklanja fevdalni gospodar svojim ljudem. Čim načadni ljudje iz naroda postavljajo svoje zahteve, izgnuha Churchill svojo potprežljivost. Aristokrat v njegovi duši se vedno boji tega, da utegne njegova kasta izgubiti nekaj tistih privilegijev, katere tako malo zasluži.

Res je — to je treba priznati — da je spravil Labor Party v tako težko situacijo. Kajti nobenega dvoma ne more biti o tem, da so naši resnični sovražniki v Nemčiji in na Japonskem. Nikakor se ne smemo začeti prepričati, predeno smo jih porazili. Prepričan sem, da je to Churchillov ravnost.

Po mojem mnenju je zdaj prvič čas, ko bi moral predsednik Zjednjene držav stopiti v prilog grškega naroda. Predsednik Roosevelt bi se pač moral spominjati, da so nastale Zjednjene države iz dogodkov, ki so slični, in da je zrastla ameriška neodvisnost iz postopanja, ki je bilo silnoscenje sedanemu postopanju pokreta EAM in ELAS. Predsednik Roosevelt se pač zavesta, da načrti v temo, da napravimo svet varen za zastavene in zapršene aristokracije, katerih simbol je grški kralj.

Predsednik Roosevelt je tudi edini živi človek na svetu, ki more govoriti s Churchillom kot popolnoma enak... in on je tudi edini človek na svetu, katerega glas bi Anglo-judej prebudil, da bi pripravila Churchilla do tega, da se strezni. To je ena tistih priložnosti, katere imenuje "Izjava Neodvisnosti", ko pravi, da bi "dostojnost in spoštovanje do mnenja vesoljnega človeštva" moral prisiliti predsednika Rooseveltta, da spregovori — predno bo prepozno.

Zivljenje enega naroda je na kocki. Temu narodu on more pomagati.

"Ameriški družinski koledar"

Prejeli smo "Ameriški družinski koledar" za leto 1945. Povdoriti moramo, da je koledar zelo skrbno sestavljen in vsebuje tako zanimive podatke o splošnem vojnem položaju, kakor tudi o Slovencih. Posebno bo vsakega zanimal članek "Pregled moderne slovenske literature", v katerem so omenjeni vsi slovenski pisatelji od Trubarja pa do najnovejših naših pisateljev in pesnikov. Pa še mnogo drugih zanimivosti. Cena koledarja je \$1.25 in ga ima v zalogi "Proleterec," 2301 S. Lawndale Ave., Chicago 14, Ill.

RAZGLEDNİK

ODLOMKI IZ DOMACEGA ČASOPISJA

"Sun" v New Yorku tolazi gov. Deweya, ker ni bil izvoljen predsednikom Zjednjene držav in pravi, "da ako bi bil izvoljen, bi naši državljanji njeni očitali počasno napredovanje vojne na naši fronti v Belišči, kakor tudi vse neprilike na Grškem in v Italiji, in veliko število mrtvih in ranjenih vojakov..."

"The Christian Science Monitor" v Bostonu, Mass., povdaria v svojem članku o pokojnem predsedniku Woodrow Wilsonu: "Kako pravilno je bilo Wilsonovo mnenje, ko je opetovano prorokoval potom svojih javnih govorov, da bodo prišlo do druge svetovne vojne tekom prihodnje generacije, ač se ne bodo narodi vsega sveta združili in skrbeli za to, da se druge svetovne vojne prepreči. Danes — tem bolj evidentno to prorokovanje..."

Newyorsk "Journal-American" odobrava način ameriškega osvobajenja Filipinskega otočja in pravi, da je ta način v vsestranskem protislovju z "osvobajenjem" Grške, kajti Zjednjene države skrbe za to, da bodo zmagata Filipincev zagotovljena, in da bodo Filipinci zadobili polno neodvisnost in SVOBODO...

"Chicago Daily News" je mnenja, da — ako so poročila o razdelitvi veleposestev na Poljskem med bosonoge kmete resnična, potem se morajo slediti usodi zahvaliti, da so imeli v zamejni poljski vladi toliko izdajalcev..."

Potom radio postaje WOR je način državnih podatnikov nedavno razpravljati glede rešitev takozvanega poljskega vprašanja in dejal: "Ljudje, ki napadajo rešitev tega vprašanja po ruskih in angleških predlogih, vedno pozabijo na glavne razloge, namreč — da je večina ozemlja predvsojno izposteno Poljske, ozemlje, katero je Rusija moral odstopiti Poljski, ko je bila Sovjetska Rusija pri najslabših močeh, oziora leta 1921. Ti ljudje se poleg tega tudi v toliko meri nedvuni, da ne uvažajo dejstva, da je prebivalstvo teh pokrajin po velikanski množini rusko in ukrajinsko, nikakor pa poljsko..."

Newyorsk "Mirror" svetuje vsemu prebivalstvu Zjednjene držav, naj uvažuje istino, da je Nemčija podaljšala sedanje svetovno vojno za najmanj šest mesecev... in pričavlja javno vprašanje: "Kje so sedaj ljudje, ki so vedno svetovali, naj se z Nemčijo milo postopa, sedaj, ko so načini podaljšali vojno?"

"The Free Press" v Detroitu, Mich., povprašuje: "Kaj zamorejo Zjednjene države doseči napram takim poznavanjem svetovnih zadev, kakor sta Churchill in Stalin, katera sta v teh zadevah mojstra radi mnogoletnih izkušenj. Del naših tradicij je dejstvo, da smo ponosni vsled naše ignorancije glede znanjega sveta. In posledice temu je, da ne zomoremo prevzeti moralnega vodstva, katero ves svet pričakuje..."

Po 25c komad — 3 za \$1. —

- * Breezes of Spring Time of Blossom (Cvetni čas)
- * Po Jezeru Kolo
- * Spavaj Milka Moja Orphan Waltz
- * Dekta na vrtu Oj, Marička, pegljaj
- * Barčica Mladi kapetane
- * Happy Polka Če na tujem
- * Slovenian Dance Vanda Polka
- * Židana marez Veseli bratec
- * Ohio Valley Sylvia Polka
- * Zvezel sem nekaj Ko ptička ta mala
- * Zvezel sem nekaj Ko ptička ta mala
- * Helena Polka Slovenska Polka
- * Pojd z menoj Dol s planine
- * Barbara Polka

ZVEZEK 10 SLOVENSKIH PESMI za piano-harmoniko za \$1.

Moje dekle je še mlada Barbara polka

Naročite pri:

Knjigarni

Slovenic Publishing Co.

216 W. 18th Street

New York 11, N. Y.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

MNOŽIČNI ODHOD RUDARJEV V PARTIZANE

(Iz "Slovenskega Poroča valca", 2. avg. 1944.)

Lep dokaz zaupanja Osvobodilni fronti in njenemu vodstvu je na Štajerskem množičen pristop revirskih delavcev v našo Narodno osvobodilno vojsko. Samo v zadnjih mesecih pogreša Trboveljska premagokorna družba skoraj 2,000 svojih uslužencev.

Na osvobojeno ozemlje so odšli iz Zagorja, Hrastnika in Trbovelj skoraj vsi zdravnik in slovenski inženirji. Često odhajajo v partizane skupine po 50 in več rudarjev za svabško gospodarstvo, nam nazorno naslednje številke:

Dnevna proizvodnja rudnikov Zagorje, Trbovlje in Hrastnik je znašala v tonah:

SLOVENSKE BRIGADE NA POHODU

Slovenske enote Narodne osvobodilne vojske iz dneva v nega mosta do Zaloge vsako noč posluša grmenje min. Vladičan zadajajo vedno težje udarce. Nemcem in njihovim pomagalcem v Zagorju tudi ne bo gačen. Vedno bolj se zajedajo delata več zelenih uniform.

"nedotakljivi" tretji rajh na Štajerskem in Koroškem, koroški odred koncem junija Zeleznic, mostovi in električni v začetku julija imel vsakodaj daljnovid prestajajo služne boje okrog Železne Karte Hitlerju. Svobodno ozemlje, Črne in Guštanja. Dne 28. je se veča. Novi horci polnijo junija je bila najsrdejša borovska Narodne osvobodilne ba v Bistri pri Črni. Padlo je vojske. Domobrane spregle 48 SS-policejov in zgorel en dujejo in zapuščajo potapljačo se Rupnikovo barko.

Na Štajerskem šestnajsta divizija oprijemljivo dokazuje Nemecev svoj obstoj in svojo moč, ki neprestano raste. Vsi pohodi Fricev iz njihovih gnezd se končujejo s begom s klastrami mrtvih. Komandan divizije major Eferka (F. N. K.) se je predobro naučil v treh letih tolči okupatorja.

Tomšičeva brigada je 9. julija vdrla v Vitanje in pred nosom preplašenih Nemcev odpeljala 11 vozov živil. Ko so ji drugi dan sledili v dveh kolonah v pohorske gozdove, se jim Tomšičevi pripravili dostenje sprejem. Zopet so pokazali, da so odlični tekači.

Še cerjeva brigada se spušča dan za dan v Dravsko dolino. Zopet sta iztirjena dva slaka na progi Maribor-Dragograd in na Petovo začganata tekstilna tovarna v Rušah; to so pred teh obiskov.

Bračičeva brigada se je udomačila tam od Celja do Maribora. Nemei to čutijo na dnevnih prekinjenih progih Celje-Maribor, požgani tovarni za bakrene tulce in avionske dele "Metalwerke Submeyer und Gruber" v Slovenski Bistrici in v izgubi 800 kg. usnja iz tovarne Cerar pri Polskavi nad Slovensko Bistro.

Kozjanski odred ne da spati nemškim žandarjem. V enem mesecu je njegov bataljon pod komando podporočnika tov. Antona Zlindre-Janoša likvidiral kar tri žandarmerske postojanke: Junklošter, Pišece nad Brežicami in Slivnico pod Št. Jurijem pri Celju. V Severni pa je zgorela tovarna za puškinska kopita.

Minjeri Krmnško-zasavskega odreda so postali pravi mojstri. Savska soteska od Zidana.

Angleški Molitveniki

V krasni vezavi, najfinnejšega izdelka.

"KEY OF HEAVEN" v finem usnju \$1.75

Naročite pri:
SLOVENIC PUBL. CO.
216 West 18th Street
New York 11, N. Y.

Dosti je naših slovenskih žena in deklet, ki so redno hodile živat vse z veseljem in se

POSOJILNA KAMPANJA V SLOV. ISTRJ

Zaskrbelo nas je, kako bo posojila in že je zbranih 320 to pri nas šlo, ko smo od odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Primorje prejeli sporočilo, da predvideva posojilni načrt za naše okrožje 2,000,000 lir. Vzelo nam je pogum in dolgo časa se nismo upali na delo. Čas je hitel, iz drugih okrožij so prihajala poročila o ugodnem poteku kampanje, pa smo se končno tudi mi lotili naloge.

Sklicalismi gibanje referente vseh okrajov. Razložili smo jim potrebe posojila in prijeli so za stvar z navdušenjem. Pričeli smo razdeljevati vsoto dva milijona lir na posamezne kraje, sorazmerno z njihovo velikostjo, gospodarsko močjo in stanjem politične razvitoosti. Glej: finančni referenti so si postavili višje postavke, kot jih je predvideval prvotni načrt okrožnega odbora OF. Kar pomeni, da so spoznali nalogo tekmovanja in sklep ob koncu konference je bil: Slovenska Istra bo dala svoji domovini, svoji državi, svoji vojski najmanj 3 miljone!

Sedaj sem v našem okraju, ki obsegajo predel zapadno od Kopra. Posojilni teden se nabiha k koncu, pa se pomenjujem z našimi terenskimi aktivisti o poteku kampanje. Kakšna je zavest tega prebivalstva, ki je od vsega kulturnega sveta odrezano tako dolgo bedino životarijo pod fašizmom. Načrt za ta okraj je predvidel 250,000 lir posojila. Sam okraj si je postavil nalogu, da zbere vsaj 300,000 lir posojila. Danes kampanja še ni zaključena, nekaj vasi še ni oddalo

OB OBRTNI RAZSTAVI

V nedeljo 23. julija je bila v Beli Krajini odprta obrtna razstava. Razstavljeni predmeti so pokazali, kako kljub pomajkanju surovin in delovne sile samoiniciativa in pozitivnost prekorčita še takov velike ovire.

Razstavljeni spalnica je spominjala na velesemjske dni v Ljubljani. Čevljiz z leseniimi podplati, izdelani v suhorskem okraju, so pokazali, kako nadomešča les usnje. Pozornost vinogradnikov in sadjarjev so pritegnile odlično izdelane stikalnice. Z raznovrstnimi predmeti iz litige železa in aluminija, ki se zbirajo ob ponišnih železnicih in mostovih in iz strmoglavljenih nemških letal, je bila zastopana "Livarina" iz Črnomlja. Mestna elektrarna je grafično prikazala svoj nastanek takoreč iz nje, svoj dvig na kapacitetu 16 tič. kw. in razširitev omrežja na daljno okolico tja do Tan-

če gore, Otovec in Podzemlja. Pletene košare, lončena posoda, volovski jarni, žebli in podkve, vsi izdelki naših obrtnikov in samoukov, so povečali pestrost razstave.

Dosežene uspehe naše obrti na osvobojenem ozemlju je treba povzeti. Z dobro voljo in iznajdljivostjo se da storiti še mnogo več. Pridelovanje domačega olja iz oljacie bi lahko doseglo višjo stopnjo. Izdelava domačega platna bi velike meri nadomestila industrijsko tekstilno blago. Kovinsko industrijo je treba po vzgledu belokranjske livanje povečati. Surovin ne manjka. Končarstvo je treba razširiti in tako kriti pomanjkanje kovinskih in steklenih posode. V živilskih panogah bo treba mitsiti na izdelovanje kisa, konzerviranje sadja, sadnih sokov, praženje ječmena in izdelovanje cikorije kot kavnih nadomestkov.

Delovne sile moramo čeprati iz mladine. Zaposliti je treba čim več vojancev. Tako bodo tudi tisti, ki po svoji starosti še niso vojni obvezniki, prispevali čim večji delež k svobodi. Poleg tega se bodo strokovno usposoblili in tako več kot kusti pri obnovi naše domovine.

Drage Slovenke, pridite vse agotovo, pa se bomo zgovorile o vsem. Pa tudi naši fantje in može naj pridejo na sejo. Na svidenje.

Frances Cerar,
tajnica.

Jugoslav War Relief
665 Seneca Avenue
Brooklyn 27, N. Y.

POUČNE KNJIGE

Angleško Slovensko Berilo (P. J. Kern) — Vesna knjiga
Cena \$2.—

Mlekarstvo
Spisal Anton Pevec. 8 slikard. 100 strani. — Knjiga je mlekarje in farmerje v smolčah.

Cena 50c
Obrotno knjigovodstvo
208 strani. osma. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti na stavbo, umetno in strojno knjigovodstvo ter knjigoverske.

Cena \$1.—

Knjigarna
Slovenic Publishing Co.
216 W. 18th St., New York 11

NAŠI ZASTOPNIKI

California:

San Francisco, Jacob Laushin*

Colorado:

Pueblo, Peter Culig

Walsenburg, M. J. Bajuk*

Indiana:

Indianapolis, Fr. Markich

Illinois:

Chicago, Joseph Bevčič*

Chicago, J. Fabian (Chicago, Cicero in Illinois)

Joliet, Jennie Bambich

La Salle, J. Spelch

Mascoutah, Martin Dolenc

North Chicago in Waukegan, Math Waršek

Michigan:

Detroit, L. Plankar*

Minnesota:

Chisholm, J. Lukanc*

Ely, Joe J. Pesel

Eveleth, Louis Gouze

Gilbert, Louis Vessel

Montana:

Roundup, M. M. Panian

Nebraska:

Omaha, P. Broderick

New York:

Gowanda, Karl Strnisha*

Little Falls, Frank Mast*

Worcester, Peter Rode*

Ohio:

Barberton, Frank Troha*

Cleveland, Anton Bobek, Charles Karlinger*

Girard, Anton Nagode

Lorain, Louis Balant, John Kumšek

Youngstown, Anton Kikelj

Oregon:

Oregon City, J. Koblar

Pennsylvania:

Conemaugh, J. Brezovec*

Coverdale in okolina, Jos. Paternel

Bessemer, John Jevnikar

Export, Louis Supančič*

Farrell, Jerry Okorn

Forest City, Math Kamlin*, Frank Blodnikar

Greensburg, Frank Novak

Homer City, Joseph Kerlin

Imperial, Vence Palich

Johnstown, John Polanta*

Krayn, Ant. Tauželj

Luzerne, Frank Balloch

Midway, John Zust*

Pittsburgh in okolina, Philip Progar

Steelton, A. Hren

Turtle Creek, Fr. Schirer*

West Newton, Joseph Jovan

Wisconsin:

Milwaukee, West Allis, Frank Skok*

Sheboygan, Anton Kolar

Wyoming:

Rock Springs, Louis Tanchar*

Diamondville, Joe Rulich

(*Zastopniki, ki imajo poleg imena * so upravičeni obiskati tudi druga naselbine v njih okraju, kjer je kakšni rojakov naseljenih.)

Vsek zastopnik izda potrdilo za svoja, katero je prejet. Zastopniki topa vstopajo v "Glas Naroda".

NASLOV PREMENJEN

Urad United Committee of South Slavic Americans se je preselili iz 1010 Park Ave., na 465 Lexington Avenue, NEW YORK 17, N. Y.

SEDAJ LAJKO DOBITE LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI pisatelja Louis Adamič-a

ZA CENO \$2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"

V tej knjigi, ki je zdobila pozornost vsega ameriškega naroda, da je pisatelj nasvet, kako bi bilo mogoče po sedanjem vojni pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi v Jugoslavijo, so prišli naseljenec v Ameriko in pomagali postaviti najbolj načelno in najbolj bogato državo na svetu. Sedaj je prilet čas, da Združeno državo pomaga narodom, ki so jim pomagali do njihovega sijaja in moči. Pot na dve strani — kakor bi se mogel naslov knjige prevesti iz angleščine — je tako zanimiva knjiga in jo priporočamo vsekemu, ki razume angleščo.

"What's Your Name"

"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče sreča milijonov... Če je te knjige bo bogato plačane." — Take se je izrazil veliki ameriški dnevnik o tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Poštjam Money Order za \$..... na lastnoročno podpisano(1) knjigo(1):

Moje ime
St. ulica ali Box Nr.
Mesto in država

Pisana Mati

Spisal: J. F. MALOGRAJSKI

(44)

"Ah, tako torej!" je vzdihnil Mlakar. Za tistim so ga zavestile vse moči in bilo mu je, kakor bi se moral na tla zgruditi. "Moje klinice mu je torej dala, on gospodari torej že tukaj! O — o . . .!"

Zastokal je na glas, pa zgrabil za poleno, ki mu je ležalo pri negah ter skočil preti kašči. Oni je bil stopil baskozi vrata zoper ven, s polno vrečo na rami, ko mu zastopil Mlakar pot.

"Stoj!" zagrmljil Mlakar, a udari ob enem Italijanom — kajti bil je v resnici on — preko glave, tako da njegov klic ni imel nobenega pravega smisla. Italijan odpade najprej vreča, potem pa se zvrne še sam na tla, ne da bi bil dal kaj glasu od sebe.

Mlakarju omalhne roka in poleno mu zdrkne iz nje. Bilo mu je takoj jasno, kaj je storil. Sree mu vztrpeta v grozni boli in solze mu privro iz oči. Obrnivši se proti hiši, kjer je njegova propala žena ležala na trdih tleh, dvigne roko in zaječi bolestne: "To . . . to si storila iz mene! Ah, ubijatec sem moral postati zaradi tebe!"

Nobenega človeka ni bilo bližu, ki bi bil pričal lahko zoper njega, a ni mu hodilo na misel, da bi zvracal kriundo na koga drugega. Čutil je, da je izgubljeno zanj vse, in niškal rešitev. Poda se takoj k županu, ga sklice po koncu in mu pove:

"Pred mojo kaščo leži nekdo pobit na tleh . . . Pošli ljudi tja, da ga poberejo in mu pomagajo, ako mu je še mogoče pomagati!"

Nato pa se napotil tak, kakršen je bil, nazaj v trg, od koder je bil prišel pred nekolikimi urami. Celo noč je bločil okrog, borec se z obupom, a zjutraj je stal na vse zgodaj pred sodiščem ter nestрпно čekal, kdaj se odpro pisarnike, ki je videl iti sodnika v sodno poslopje, je stopil hlastno za njim ter se mu ovadil . . .

XI.

Jesensko sonce je bilo nenavadno gorko. Mehke sape se vlekle od jugu sem, in človek bi bil misil, da se bliža ponad in ne ledena zima. Kdor je mogel, je šel pod milo nebo. V hišah je bilo hladno in dobro so deli pozni solnčni žarki strpnjem udom.

Mlakarja je bila zadela velika milost. Smel je na dvořišču poslopja, v katerem so se nahajali razni uradi, žagati drva. To delo je opravljal pri njem doma lhalipee, a on je bil zdaj vesel, da je smel drva žagati za druge. Ali, kako si je želel dan na dan, da bi smel ven izmed umazanih, mokrinih sten, med katerim je pokoril za svoj zločin!

Zadela ga je bila manjša kazens, nego je pričakoval. Udiarec, s katerim je bil pobil Italijana na tla, ni bil takoj hudo, kakor je mislil. Les, s katerim ga je bil malni, je bil mehak in torej ne tako nevaren. Sodisce je upoštevalo tudi se upravičeno razburjenost, v kateri je izvršil kaznivo dejanje. Obsodili so ga v trimesečno ječo. Ali ti trije meseci so bili zanj celo večnost. Ali, kako počasi so leže ure, kako dolgi so bili dnevi, kako dolge šele noči, v katerih si je često zmanj željal spanja. Noči brez spanja in poleg tega še slabia vest, ki mu je očitala, da si je vsega sam kriv! Ali bi ne bila njegova prva žena lahko še danes živel, ako bi ne bil takoj grdo, tako nesmiljeno ravnal ž njo? Ali, kolikokrat na dan je vse preudaril, vse premislil, kolikokrat se otožil in pokesal, kolikokrat si dejal, da bi bilo lahko vse drugače, če bi ne bilo njegove trme! Kes, potem zavest lastne krvide in povrh še prepršanje, da je vse izgubljeno in da so reči, ki se ne dajo nikdar, nikdar več popraviti! Kdo naj bi še obudil njegovo rajno ženo k življению! Kako bi mogel popraviti to, kar je prizadel ludega očetu, bratu, hčerji! Če bi si še tako prizadeval, storil bi k večjemu svojo dolžnost, starši dolgov pa bi nikdar ne mogel poravnati! In kdo povrne njemu samemu čast! V ječi je bil — tega madeža se ne iznebi in naj bi živel sto let! Ljudje bodo morda molčali, a misili si bodo svoje in na obrazu jim bode lahko čitali, kako sodbo imajo o njem!

Nekaj tednov, same nekaj tednov je zadostovalo, da se je postaral Mlakar za leta. Osivel je bil popolnoma, lica so mu bila usahnila, bila so bleda in stara, a hrbitše se mu je bilo skrivilo, da je bil videti za glavo manjši nego prej. Zadnje čase je bil začel šebolehati. Nič več mu ni bilo strpeti med zidovjem, čutil je, da umre, ako mu ne privoščijo malo več prostosti, malo več svežega zraka in mile solnčne svetlobe. Prosil je sam, da bi mu odkazali zunaj kako delo in občutil je res kot prav milost, da so ga pustili opravljati lhalipevska dela. Kakor praznik se mu je zdel ta dan, ko je gonil žago, da mu je pot lik po velenju obrazu. To, kar bi bil smatral sicer za muko, mu je bilo zdaj v največji veselje in tolažbo. Hvaležno se mu je dvignilo včasih oko proti jasnevu nebu in neka zadovoljnost mu je napolnila vselej sreco, kadarkoli je vzrl nad sabo jasno modrino, ki se mu je tako nepričazno smehtala niz dol, spominjala ga nekdanjih, lepih pasov . . .

Mlakar je bil priden, da so bili pažniki lahko zadovoljni ž njim. In prav to je bilo nemara vzrok, da so ga poslej vsak dan uporabljali pri delu. Nekako konecem novembra pa so ga izpustili iz zapora.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

(Dalje prihodnjic.)

NAČELNIK JAVNEGA ZDRAVJA PRIPROČA ZDRAVSTVENI PROGRAM

Dr. Thomas Parran, načeljan v vseh posameznih krajih Javnega Zdravja v Združenju, bi zelo znižal in omoljenih Državah, smatra, da je število in obseg bolezni med eden glavnih ciljev ameriške prebivalstvo. Ijudstva za povojno dobo. "Socialno zavarovanje na program za načelno zdravje širokem podlagi bo veliko prije v tem smislu tudi pred pomoglo k boljšemu javnemu ložil program za splošno javno zdravju, ker bo razširilo in ponovo zdravje, potem katerega bo večalo javne stroške bolezni — omogočeno in zagotovljeno, toda neglede kako popolno izboljše zdravje in zdravniška popolnjenje bo socialno zavarovalna za prebivalstvo v bodočnosti, zdravstvenega programa navzlic

"Javno zdravje, v katerem se odraža v splošnem pregledu zdravje posameznika, je moglo in doprineslo k narodnajevčja brigu javnosti", pravi Dr. Parran. "V skupnem programu za splošno javno zdravju, ker bo razširilo in ponovo zdravje, potem pa se zvrne še sam na tla, ne da bi bil takoj glas od sebe.

Mlakarju omalhne roka in poleno mu zdrkne iz nje. Bilo mu je takoj jasno, kaj je storil. Sree mu vztrpeta v grozni boli in solze mu privro iz oči. Obrnivši se proti hiši, kjer je njegova propala žena ležala na trdih tleh, dvigne roko in zaječi bolestne: "To . . . to si storila iz mene! Ah, ubijatec sem moral postati zaradi tebe!"

Nobenega človeka ni bilo bližu, ki bi bil pričal lahko zoper njega, a ni mu hodilo na misel, da bi zvracal kriundo na koga drugega. Čutil je, da je izgubljeno zanj vse, in niškal rešitev. Poda se takoj k županu, ga sklice po koncu in mu pove:

"Pred mojo kaščo leži nekdo pobit na tleh . . . Pošli ljudi tja, da ga poberejo in mu pomagajo, ako mu je še mogoče pomagati!"

Nato pa se napotil tak, kakršen je bil, nazaj v trg, od koder je bil prišel pred nekolikimi urami. Celo noč je bločil okrog, borec se z obupom, a zjutraj je stal na vse zgodaj pred sodiščem ter nestrпno čekal, kdaj se odpro pisarnike,

ki je videl iti sodnika v sodno poslopje, je stopil hlastno za njim ter se mu ovadil . . .

XI.

Jesensko solnce je bilo nenavadno gorko. Mehke sape se vlekle od jugu sem, in človek bi bil misil, da se bliža ponad in ne ledena zima. Kdor je mogel, je šel pod milo nebo. V hišah je bilo hladno in dobro so deli pozni solnčni žarki strpnjem udom.

Mlakarja je bila zadela velika milost. Smel je na dvořišču poslopja, v katerem so se nahajali razni uradi, žagati drva. To delo je opravljal pri njem doma lhalipee, a on je bil zdaj vesel, da je smel drva žagati za druge. Ali, kako si je želel dan na dan, da bi smel ven izmed umazanih, mokrinih sten, med katerim je pokoril za svoj zločin!

Zadela ga je bila manjša kazens, nego je pričakoval. Udiarec, s katerim je bil pobil Italijana na tla, ni bil takoj hudo, kakor je mislil. Les, s katerim ga je bil malni, je bil mehak in torej ne tako nevaren. Sodisce je upoštevalo tudi se upravičeno razburjenost, v kateri je izvršil kaznivo dejanje. Obsodili so ga v trimesečno ječo. Ali ti trije meseci so bili zanj celo večnost. Ali, kako počasi so leže ure, kako dolgi so bili dnevi, kako dolge šele noči, v katerih si je često zmanj željal spanja. Noči brez spanja in poleg tega še slabia vest, ki mu je očitala, da si je vsega sam kriv! Ali bi ne bila njegova prva žena lahko še danes živel, ako bi ne bil takoj grdo, tako nesmiljeno ravnal ž njo? Ali, kolikokrat na dan je vse preudaril, vse premislil, kolikokrat se otožil in pokesal, kolikokrat si dejal, da bi bilo lahko vse drugače, če bi ne bilo njegove trme! Kes, potem zavest lastne krvide in povrh še prepršanje, da je vse izgubljeno in da so reči, ki se ne dajo nikdar, nikdar več popraviti! Kdo naj bi še obudil njegovo rajno ženo k življению! Kako bi mogel popraviti to, kar je prizadel ludega očetu, bratu, hčerji! Če bi si še tako prizadeval, storil bi k večjemu svojo dolžnost, starši dolgov pa bi nikdar ne mogel poravnati! In kdo povrne njemu samemu čast! V ječi je bil — tega madeža se ne iznebi in naj bi živel sto let! Ljudje bodo morda molčali, a misili si bodo svoje in na obrazu jim bode lahko čitali, kako sodbo imajo o njem!

Nekaj tednov, same nekaj tednov je zadostovalo, da se je postaral Mlakar za leta. Osivel je bil popolnoma, lica so mu bila usahnila, bila so bleda in stara, a hrbitše se mu je bilo skrivilo, da je bil videti za glavo manjši nego prej. Zadnje čase je bil začel šebolehati. Nič več mu ni bilo strpeti med zidovjem, čutil je, da umre, ako mu ne privoščijo malo več prostosti, malo več svežega zraka in mile solnčne svetlobe. Prosil je sam, da bi mu odkazali zunaj kako delo in občutil je res kot prav milost, da so ga pustili opravljati lhalipevska dela. Kakor praznik se mu je zdel ta dan, ko je gonil žago, da mu je pot lik po velenju obrazu. To, kar bi bil smatral sicer za muko, mu je bilo zdaj v največji veselje in tolažbo. Hvaležno se mu je dvignilo včasih oko proti jasnevu nebu in neka zadovoljnost mu je napolnila vselej sreco, kadarkoli je vzrl nad sabo jasno modrino, ki se mu je tako nepričazno smehtala niz dol, spominjala ga nekdanjih, lepih pasov . . .

Mlakar je bil priden, da so bili pažniki lahko zadovoljni ž njim. In prav to je bilo nemara vzrok, da so ga poslej vsak dan uporabljali pri delu. Nekako konecem novembra pa so ga izpustili iz zapora.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel to strašno zidovje za sabo, a zdaj, ko je bil prost, ko je bil zopet sam svoj, je bil v zadregi, kakor otrok, ki ga postavi pred tuje ljudi.

Ali nekako čudno mu je bilo pri sreu, ko so mu naznali, da je kazens prestal. Kako je hrepnel po prostosti, kako si želel, da bi imel